

Associació d'Amics UAB

Butlletí Informatiu

8 de març 2004

núm. 2

Especial Dia de la Dona

DONES DEL 36

La fotografia que teniu al davant explica millor que mil paraules què va ser la participació de les dones del 36 en la lluita contra el feixisme. Aquesta és la imatge dramàtica d'una mobilització exemplar. Darrera d'aquestes dones n'hi havia que van realitzar sacrificis més anònims: milers d'infermeres, d'assistents socials, de treballadores a les fàbriques, de mares a qui se'ls van emportar els fills a lluitar també contra la dictadura.

Poca gent es creia el que veia. Les dones, diuen, han de ser submises, obedients i pacífiques. Són fetes per acompanyar, no per decidir, i encara menys per fer servir un fusell. Què va passar? Simplement, que es van produir les condicions per exercir la seva llibertat i la seva generositat les va portar fins on calia.

No és que vulguem treure una conclusió directa i universal de la imatge, però sí que indueix a pensar que en circumstàncies menys extremes, es repeteixen situacions que es creia que s'havien superat, que valen la nostra mobilització, aquí i avui sense fusell, però amb la mateixa fermesa.

Si parlem de l'amplitud del món ens esgarriem, si parlem de la nostra proximitat, més amable, sens dubte encara constatem, després de quatre mil anys de patriarcat, que existeixen moltes formes de discriminació que requereixen que ens mobilitzem, malgrat les lleis de les democràcies occidentals que proclamen la igualtat dels drets entre ambdós sexes. Encara hi ha salaris inferiors per la mateixa feina, treball en condicions precàries que predomina entre les dones, manca de promoció interna i sostre de vidre per arribar a llocs de direcció.

L'informe que publiquem en les pàgines interiors ens donarà una visió dels problemes que també tenim ben a prop, en el mateix campus de la Universitat.

‘El sexisme a la UAB’, estudiat per M. Jesús Izquierdo

El resum de l'estudi que tot seguit es presenta ha estat encarregat per l'actual Equip de Govern, per tal de disposar d'una radiografia de la situació de gènere a la Universitat Autònoma de Barcelona. L'estudi, que l'ha dut a terme la professora M. Jesús Izquierdo, del Departament de Sociologia de la UAB, es publicarà pròximament i es difondrà a tota la comunitat universitària. M. Jesús Izquierdo és autora de diversos treballs acadèmics sobre gènere i societat, entre els quals destaquen *El malestar en la desigualdad* (1998) i *Sin vuelta de hoja. Sexismo: poder, placer y trabajo* (2001). En aquest article es pretén fer una síntesi dels principals aspectes que figuren en el diagnòstic de la situació comparativa de dones i homes a la Universitat Autònoma de Barcelona. També ens ha semblat interessant fer un resum de les principals propostes d'actuació que s'hi reflecteixen, per tal d'oferir una idea global de de la situació de les dones a la UAB.

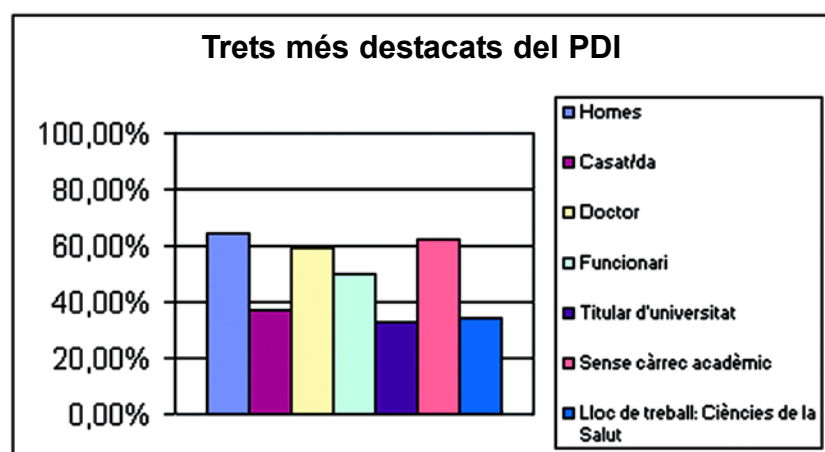
Diagnòstic de la situació comparativa de dones i homes al si de la UAB

La revisió de les dades més rellevants referides als tres col·lectius que configuren la població de la nostra Universitat porta a definir una sèrie d'aspectes que cal prendre com a objecte d'actuació.

En el cas del personal docent investigador (PDI) s'observa, en primer lloc, que pateix una forta segregació jeràrquica: la proporció de dones és menor com més alta és la categoria del PDI. El resultat d'aquest reclutament contrasta amb el fet que el rendiment acadèmic de les estudiants és força superior al dels seus companys i l'ús dels recursos per part de les alumnes, més eficaç. Aquesta segregació suposa una exclusió de dones o d'homes en certs àmbits, departaments o àrees.

D'altra banda, en les trajectòries professionals del professorat es valoren més les activitats més generalitzades entre els professors, de manera que les trajectòries de les professores acostumen a ser més precàries i amb pitjors resultats.

També es fa palesa la manca de justícia distributiva pel que fa a les diferents activitats productives i les diferents modalitats de retribució, en part degut al fet que existeix una considerable diversitat de situacions entre el PDI, la qual cosa és una prova de l'existència d'un cert grau de marge de maniobra en la gestió dels recursos humans.

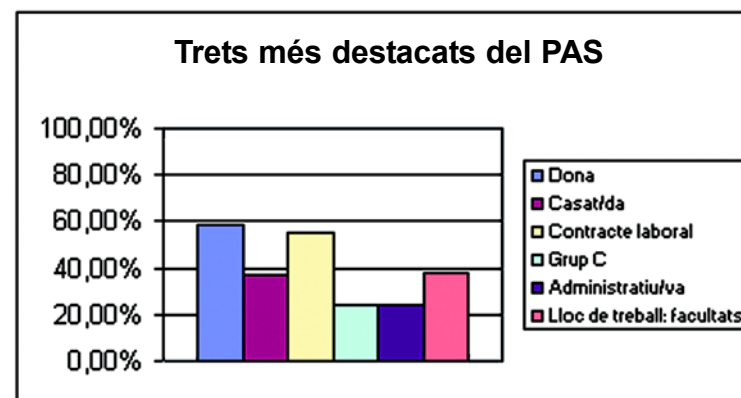

Gràfic 6*

Quant al personal d'administració i serveis (PAS), es proposa fer actuacions en els aspectes següents: es constata un considerable desequilibri en l'estructura de la plantilla, i els grups o les escales més alts mostren indicis significatius de sobredimensionament, la qual cosa pot generar malestar entre el personal, atès que la situació apunta un possible excés en la pressió de treball entre les categories més baixes.

Pel que fa als processos de promoció, també es constaten condicions objectives de malestar. En una part significativa dels casos, l'accés a aquests nivells no es fa per la via de la promoció, sinó que és directe i trunca expectatives raonables de promoció professional, particularment en el cas del personal contractat.

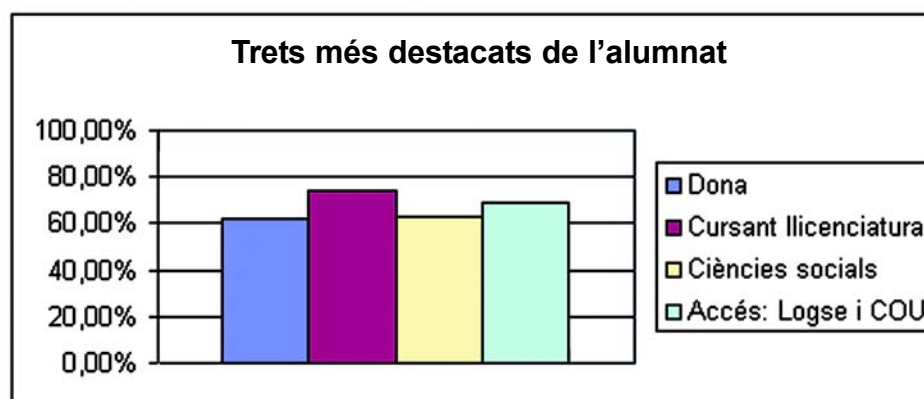
Es constata l'existència d'una desigualtat salarial important entre les dones i els homes quan es comparen els ingressos d'un col·lectiu amb l'altre. Aquest desequilibri salarial indica l'existència de discriminació salarial encoberta o latent: a) entre el funcionariat la desigualtat salarial afavoreix les dones en els nivells alts i baixos, tot i que en els nivells baixos les diferències tenen molt poca entitat; b) entre el personal contractat, on hi ha més flexibilitat en la política salarial, la desigualtat de les dones és visible en tots els grups, amb una considerable intensitat. Per tant, es tracta d'una qüestió que requereix atenció preferent en les accions que s'han d'emprendre.

Gràfic 17*

L'absentisme, els permisos i les reduccions de jornada es poden considerar indicadors de tensions entre la vida familiar i la laboral, i també poden ser resultat de la insatisfacció respecte de les condicions de treball. Tot i això, també és cert que les diferències en el nivell d'absentisme entre el PAS i el PDI es decanten a favor del segon, la qual cosa es pot explicar en gran manera pel fet que els horaris del PDI són més flexibles i els sistemes de control de les absències, menys exhaustius.

Respecte a la distribució de dones i homes per centres de treball, ressalta la major presència de dones en els departaments, destí que no facilita la promoció interna, si es compara amb la que hi ha en altres àmbits de treball.

Gràfic 23*

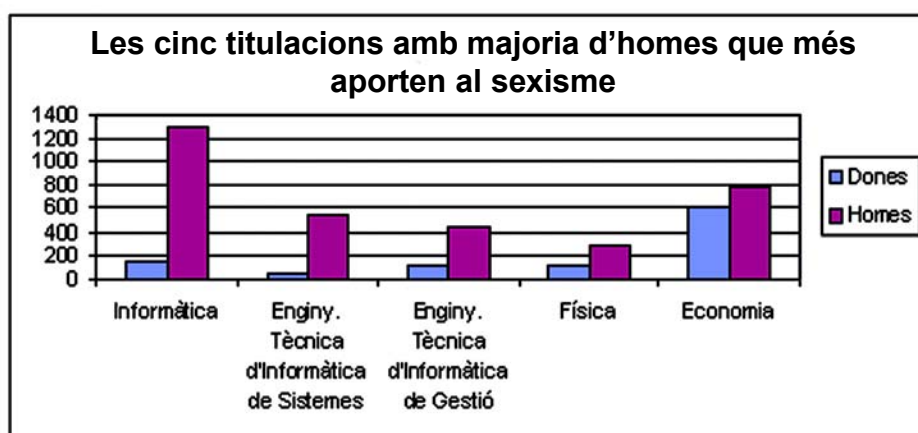
En el cas de l'alumnat, es proposa dur a terme iniciatives referides als següents aspectes de la seva situació: la segregació de l'alumnat segons el tipus de titulació és força intensa. Quant al tercer cicle, l'elecció de directora o director de tesi està força determinada pel sexe del doctorand i la proporció de dones disminueix respecte de la que existeix en els nivells educatius previs.

Propostes d'actuació

La primera proposta de l'informe consisteix a adoptar polítiques orientades a fer visible el sexisme: a) difusió de l'informe, b) incorporació de la variable sexe en les estadístiques, c) incorporació de la variable sexe en les resolucions de les convocatòries, d) constitució de l'Observatori per a la Igualtat de Gènere, e) realització d'estudis monogràfics, f) difusió de la informació i g) convocatòria de jornades de treball.

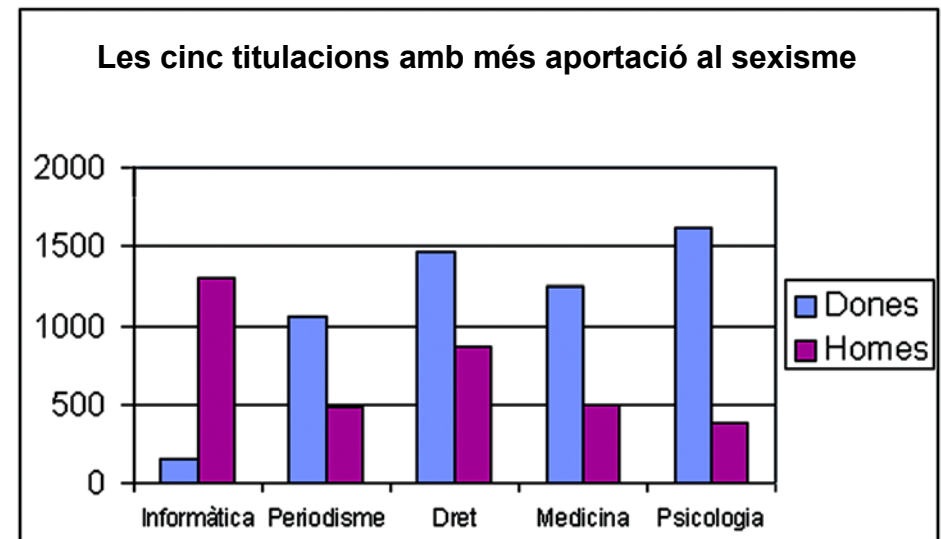
De la mateixa manera, es recomana la promoció de l'accés en igualtat de condicions a l'ensenyament i la recerca: a) mesures encaminades a eliminar el sexisme de la plantilla del PDI i b) reorganització dels estudis des d'una perspectiva no sexista.

Això hauria de conduir a un accés en igualtat de condicions al treball i a la promoció professional dins la Universitat: a) Foment de la recerca i la publicació entre les dones; debat sobre els criteris

Taula 140. Curs 2001-2002*

*Les taules i gràfics presentats en aquest avanç editorial de l'informe de M. Jesús Izquierdo són adaptacions dels emprats per l'autora

Taula 139. Curs 2001-2002*

de valoració de la recerca; buscar mecanismes per a donar més valor a l'activitat docent, la definició de qualitat, l'excel·lència i la suficiència. b) Promoure la igualtat en la plantilla del PDI i del PAS amb l'organització dels concursos oposició; obtenció de les habilitacions, convocatòria, concurs i adjudicació de places. c) La igualtat en la proporció de dones i homes en el PDI de cada departament, la igualtat per sexe a les diferents categories del PDI de cada departament, el repartiment igualitari de la producció de les retribucions del professorat.

D'altra banda, seria bàsic organitzar les condicions de treball amb perspectiva de gènere, especialment tenint en compte la conciliació entre la vida professional i la familiar, així com l'avaluació dels riscos laborals i la correcció de les desigualtats salarials.

Finalment, caldria incentivar la promoció de la perspectiva de gènere en els continguts dels ensenyaments i la recerca: a) línia de publicacions sobre el gènere i l'androcentrisme en la producció científica; b) ajudes a la investigació sobre el gènere; c) convocatòria d'unes jornades de reflexió, i d) la igualtat com a indicador de qualitat, així com la promoció de la representació equilibrada en els diferents òrgans i nivells de presa de decisions dins la universitat amb mesures orientades a fomentar entre les dones l'accés al poder.

Tesis sobre l'àmbit de la dona, publicades a la UAB

A continuació es detallen les tesis elaborades a la UAB sobre la dona, independentment de la temàtica analitzada

ALEJO SÁNCHEZ, M., *Estudio del DNA del virus del papiloma humano (hpv) en las lesiones escamosas y glandulares del tracto genital inferior fe menino* (1995), Facultat de Medicina

BOSCH JOSÉ, F. J., *Epidemiología del carcinoma de cuello uterino. Factores de riesgo en dos poblaciones de alta y baja incidencia* (1990), Facultat de Medicina

CABALLA RIVERA, A., *Mujer, agroturismo y contexto regional en España* (1997), Facultat de Filosofia i Lletres

CATALÀ SOLANO, M., *Los roles sexuales* (1982), Facultat de Filosofia i Lletres

ELIZONDO HUERTA, A.E., *El maternaje en la educación preescolar: la institucionalización de un modelo de mujer* (1992), Facultat de Ciències de l'Educació

ESPIÑOZA DE GAMBOA, C.T., *La participación de la mujer en el sistema educativo venezolano* (1985), Facultat de Filosofia i Lletres

GARCÍA GIMÉNEZ, A., *Identificación de factores predictivos en fecundación in vitro* (1992), Facultat de Medicina

GIMÉNEZ SEVILLA, C., *Caracterización genética de embriones preimplantacionales* (1995), Facultat de Ciències

HERNÁNDEZ MARTÍNEZ, P.J., *Factores explicativos de las diferencias salariales entre hombres y mujeres en España: un análisis empírico* (1994), Facultat d'Econòmiques i Empresarials

IZQUIERDO BENITO, M.J., *El problema de la clasificación en las ciencias sociales: el caso de la clasificación mujer/varón* (1983), Facultat d'Econòmiques i Empresarials

MUÑOZ DE TRIGUEROS, S., *El sistema de comunicación cotidiana de la mujer pobre* (1986), Facultat de Ciències de la Comunicació

PALLARÉS PAREJO, S., *La mujer en la dirección* (1993), Facultat de Psicologia

PÁRAMO CALVO, F., *El eros en la diferencia desde un saber con nombre de mujer. Aproximación psicosocial al estudio de los efectos de la prensa dirigida a mujeres* (1999), Facultat de Psicologia

PRATS LÓPEZ, J., *Alteraciones obstructivas al vaciado vesical en la mujer sin lesión neurológica asociada* (1992), Facultat de Medicina

PUJAL LLOMBART, M., *Poder, saber, naturaleza: la triangulación masculina de la mujer y su deconstrucción* (1991), Facultat de Psicologia

TRUJANO RUIZ, P., *Violación y atribución de culpa* (1992), Facultat de Psicologia

Font: Teseo

Qüestionari a Júlia Otero, periodista

A la universitat, hi va aprendre alguna cosa més que coneixements per a exercir una professió?

Vaig aprendre a estimar les paraules i a descobrir que la llengua no es pot deixar en mans dels polítics.

Què hi troba a faltar, a la universitat?

De vegades, poques ganes d'aprendre; d'altres, poques ganes d'ensenyar. La universitat no es mereix alguns alumnes ni determinats professors.

Doni un consell professional a una persona amiga.

Prepara la feina amb rigor, no improvisis sense fonaments, aprèn a escoltar i respecta el teu ofici.

Què s'estima més, l'amistat de les dones o la dels homes?

L'amistat és una, no té gènere.

Quin llibre aconsellaria, en aquests moments?

Castillos de Cartón, d'Almudena Grandes.

Quina és la base per a generar situacions positives?

Procurar no oblidar que darrere de qualsevol situació hi ha un ésser humà que plora i riu com tothom.

Quin fóra el seu desig de felicitat?

Veure créixer la meva filla i que el món on visqui sigui més just.

Si no hagués estat periodista, què li hauria agradat ser?

Metgessa. És una vocació juvenil que encara no sé per què no vaig escoltar.

Què és el que l'irrita més?

La incompetència, la falta d'educació i l'integrisme en qualsevol ordre.

Què és el que li costa més de perdonar?

La gola i la luxúria.

Com defuig millor els maldecaps?

Ordenant les angoixes una per una perquè no se'n faci una de molt grossa.

Creu en la política?

Crec que sense política el món no existiria. L'espècie humana existeix perquè va aprendre a fer política.

La idea de futur la mobilitza?

Si no, no hagués estat mare. Treballa per viure, però també perquè crec que les coses es poden canviar.

Vostè acostuma a dir que està contenta de ser una dona. Ens en pot dir els motius?

He nascut a Occident en un moment en què el futur es posarà al nostre costat, o, almenys, no ens farà la guitza.

Què diria a les persones que consideren que el 8 de març no s'ha de celebrar, perquè és una mostra de desigualtat? Creu que s'ha de continuar celebrant? I fins quan?

És que hi ha desigualtats: de sous, de conciliació familiar, d'oportunitats. Les dones d'avui gaudeixen del que les nostres avantpassades van aconseguir, lluitant. La nostra obligació, ara, és seguir fent camí per a les nostres filles.

Butlleta d'inscripció

Nom i cognoms _____ NIF _____ Data de naixement _____

Adreça _____ Codi postal _____ Població _____ Província _____

Tel. particular _____ Tel. mòbil _____ adreça electrònica _____ Professió _____

M'adhereixo a l'Associació d'Amics i demano d'inscriure-m'hi com a: Nou graduat* 15 € ☐ Numerari 31 € ☐

Autoritzo l'entitat bancària indicada més avall a pagar els rebuts presentats per l'Associació d'Amics de la UAB que fan referència a la quota anual.

Entitat ☐☐☐☐ Oficina ☐☐☐☐ D.C. ☐☐ Núm. de compte ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Signatura:

AA

*Licenciats o diplomats en els darrers dos anys. Cal que la persona interessada comuniqui a l'Associació d'Amics, via correu electrònic, fax o telefònicament, a quina llicenciatura o diplomatura pertany.

Associació d'Amics UAB